

Nr 720

Av herrar **Akerlund** och **Enarsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 46, med förslag till lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning, m. m.

(Lika lydande med motion nr 900 i Andra kammaren)

1966 års riksdag höjde på riksbanksfullmäktiges begäran sedelutgivningsrätten från 9 700 till 9 900 miljoner kronor. I Kungl. Maj:ts proposition nr 46 föreslås i år en höjning av sedelutgivningsrätten till 10 500 miljoner kronor. Medan fjolårets ökning begränsades till 200 miljoner kronor gäller höjningen nu ett tre gånger så stort belopp, d. v. s. 600 miljoner kronor. I och för sig skulle man i sistnämnda ökning kunna utläsa en attitydförändring från riksbanksfullmäktiges sida från i fjol till i år. Förändringen skulle bestå däri att fullmäktige i fjol vår enligt proposition nr 44 var beredda att föra en så stram likviditetspolitik, att sedelutgivningens ökning kunde dämpas, medan de enligt proposition nr 46 innevarande vår icke upprätthåller denna strävan.

Det framgår också av vad i årets proposition anföres att sedelomloppets omfattning i slutet av första halvåret i fjol kunnat hållas tillbaka och även hållits tillbaka mera än vid någon annan tidpunkt under året i enlighet med den restriktiva likviditetspolitikens intentioner för att därefter snabbt höjas under andra halvåret. Därmed frångick fullmäktige alltså med början redan i fjol den antydda restriktiva likviditetspolitiken.

Det saknas anledning att i detta sammanhang ingå på orsakerna till fullmäktiges attitydförändring i annan mån än som betingas av den roll likviditetspolitiken spelar för kreditpolitiken. Kritik har nämligen riktats mot restriktiviteten i riksbankens kreditpolitik, som uppgivits ha pålagts alltför stora bördor. Följaktligen har också krav rests på ökad likviditet för att möjliggöra ökad kredittillgång, vilket uppenbarligen påverkat fullmäktiges inställning i här förevarande sammanhang. Hänsynen till krav på alltid stigande kreditvolym för lånefinansiering av olika projekt eller för att säkra lönsamhet i kreditföretagen kan dock enligt vår mening inte få vara utslagsgivande för likviditetspolitiken utan får vägas mot enskildas intresse av penningvärdets upprätthållande och samhällets önskemål om stabilitet i ekonomin. Från sistnämnda utgångspunkter kan enligt vår mening restriktivitet i likviditetspolitiken tillmätas ett betydande värde. Vi förordar därför en något lägre ökning av sedelutgivningsrät-

ten än den i Kungl. Maj:ts proposition begärda höjningen och föreslår ett maximibelopp av 10 300 miljoner kronor.

I propositionen föreslås fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa sedlarna med guld, vilken hemställan bör bifallas. Anledning saknas att för närvarande diskutera tidpunkt för ett eventuellt återupptagande av inlösen av sedlarna i annan mån än som sker i propositionen angående riksbankens rätt till förtida upptagande av sedelinlösningen. Uppenbart är emellertid att möjligheten till sedelinlösning är helt annan om riksbanken har guld i avsevärd omfattning än, som nu är fallet, om den endast har omkring tio procent av sin hittillsvarande sedelutgivning täckt i guld, och ytterligare sedlar utges i storleksordningen en halv miljard kronor om året utan varje samband med nyanskaffning av guld till täckning. Riksbanken har i sin placeringspolitik föredragit att binda betydande tillgångar i utländska statspapper i stället för att öka den metalliska kassan. Härigenom har denna, som av bl. a. säkerhets- och likviditetsskäl bort ökas, fått förbli på en absolut och relativt sett alltför låg nivå, som vid internationell jämförelse dessutom framstår som ogynnsamt låg. En ökad handels- och valutapolitisk rörelsefrihet för vårt land torde enligt vår mening erfordra förstärkning av guldkassan på sådant sätt att riksbankens samlade utlandstillgångar fördelas med ungefär lika delar på guld och valutor. Uppbyggnaden av guldbehållningen bör dock av hänsyn till andra länders guldpolitik ske i moderat takt. Ett belopp av förslagsvis lägst 300 miljoner kronor bör dock inköpas under år 1967, exempelvis även på Londons guldmarknad.

Under åberopande av det anförda hemställes därför,

1. att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 46, dock med den ändringen att riksbanken må utgiva sedlar till ett belopp av högst 10 300 miljoner kronor, samt
2. att riksdagen måtte uttala, att riksbankens metalliska kassa bör förstärkas med lägst 300 miljoner kronor under år 1967.

Stockholm den 29 mars 1967

Henrik Åkerlund (h)

Arvid Enarsson (h)
